

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th November - 2024

ISSN: 2835-396X

Website: econferenceseries.com

YOSHLARNI VIRTUAL DUNYOGA TUSHIB QOLMASLIKNI OLDINI OLISH DOLZARB MASALA

M. Abdalimova

Falsafa fanlar nomzodi, dotsent

“UNIVERSITY OF ECONOMICS AND PEDOGOGY” NOTM

ANNOTATSIYA

Maqolada yoshlarni ommaviy madaniyatning tasiriga tushib qolmaslikni oldini olishning ba’zi masalalariga qaratilgan.

АННОТАЦИЯ

Статья посвящена некоторым вопросам предотвращения попадания молодежи под влияние массовой культуры.

ANNOTATION

The article is devoted to some issues of preventing young people from falling under the influence of mass culture.

Kalit so’zlar: ommaviy madaniyat, dunyoqarash, internetga qaramlik, virtual tushunchalar, mafkuraviy-g’oyaviy taxdidlar, ma’naviy-axloqiy tubanlashuv, ma’rifat, ma’naviyat, vatanparvarlik.

Ключевые слова: массовая культура, мировоззрение, интернет-зависимость, виртуальные концепции, идейно-идеологические угрозы, духовно-нравственное укоренение, просвещение, духовность, патриотизм.

Keywords: mass culture, worldview, Internet addiction, virtual concepts, ideological and ideological threats, spiritual and moral rooting, enlightenment, spirituality, patriotism.

Bugungi kunda “Ommaviy madaniyat” dunyoda ko’plab kishilarning “mavxum dunyo” virtual dunyoga ongsiz ravishda kirib qolishga sabab bo’lmoqda. Kuzatuvchi-tadqiqotchilar, olimlarning xisob-kitobiga ko’ra, hozirgi kunda yer yuzi axolisining 10 foizi virtual dunyoga kirib bo’lgan. Boshqacha aytganda, ular Internet qaram duchor bo’lishgan. Shularning 70 foizini erkaklar tashkil etadi.

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th November - 2024

ISSN: 2835-396X

Website: econferenceseries.com

Tadqiqotchilar mazkur Internet qaramligiga tushib qolganlarni 5 guruxga bo'lishadi: 1) Virtual tanishuvchilar; 2) kiberseks yoki pornosaytga muxtojlar; 3) Internet orqali qimor o'ynaydiganlar; 4) onlayn o'yinchilari; 5) Internet-serfinglar yoki internet saxifalarini birong'bir maqsadsiz o'ylamasdan ochib, undan "roxat oluvchi"lar.

Hozirgi zamonda yoshlarni ana shunday virtual dunyoga tushib qolmasligining oldini oladigan xam, agar shunday makonga tushib qolgan bo'lsa, uni qutqarib olishning xam yagona yo'li ma'naviyat, ma'rifat, ta'limdir. Qisqacha aytganda, insoniyatni turli mafkuraviy-g'oyaviy taxdidlardan qoladigan, ma'naviy-axloqiy tubanlashuvning oldini oladigan, omil madaniyat, ma'naviyat xisoblanadi. Shaxs ma'naviy olami qanchalar darajada takomillashsa, unda tevarak atrofdagi ularni to'g'ri ekspertizadan o'tkazish ko'nikmasi kuchli bo'ladi.

Shaxs ma'naviy olami o'z-o'zidan shakllanmaydi. Oila, maktab, maxallv, jamiyatdagi munosib xayot va turmush tarzi, davlattomonidan yaratilayotgan shart-sharoitlar insonlar, birinchi navbatda, yoshlar ma'naviy olamini shakllantiradigan omillardir. Ayni paytda bunga mafkuraviy muxit xam o'ta jiddiy ta'sir ko'rsatadi.

Hozirgi dunyoda turli ziddiyatlar, Qarama-qarshiliklar ortib bormoqda. Ayniqsa, ma'naviy tajovuzlar tahdidi ko'paymoqda. Shu nuqtai nazardan qaraganda, birinchi prezident Islom Karimovning quyidagi fikrlari o'ta ahamiyatlidir: "Yosh avlodimizni turli ma'naviy tajovuzlardan ximoya qilish xaqida gapirganda, nafaqat xalqimizni ulug'laydigan buyuk xususiyatlar, ayni paytda rivojlanishiga salbiy ta'sir ko'rsatgan, eski zamonlardan qolib kelayotgan noma'qul odatlar xaqida xam ochiq so'z yuritishimiz zarur"[1,120].

Noma'qul odatlar ichida, ayniqsa, xudbinlik, loqaydlik, mahalliychilik, korruptsiya, manfaatparastlik, ichiqoralik, beparvolik, hasad, sotqinlik kabi illatlar bizning ijtimoiy taraqqiyotimizga to'siq bo'lmoqda. Shuning uchun xam yoshlarda bu kabi illatlarni yo'qotish bugungi kunning eng muxim vazifalaridandir [2,44] – degan edi birinchi prezident Islom Karimov o'zining "O'zbek xalqiga tinchlik va omonlik kerak" nomli risolasida.

Bugungi kunda milliy tariximizni o'rganishga, ayni paytda, umubashariy qadriyatlarimizni xurmat qilishga katta e'tibor berilmoqda. Bular esa, milliy mustaqilligimizning g'oyaviy-siyosiy, ijtimoiy, madaniy-ma'rifiy asoslarini mustahkamlaydi.

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th November - 2024

ISSN: 2835-396X

Website: econferenceseries.com

Ma'lumki, mustaqillik biz uchun buyuk ne'mat, muqaddas tuyg'u ekanligini bilamiz. Afsuski, barcha yoshlarimiz xam mustaqillikka erishishning og'iryo'llari xaqida chuqur bilimga emas.

Yoshlarimiz mustaqillikning qadrini yanada yorqinroq bilishlari va tasavvur etishlari uchun o'sha davrda mavjud bo'lgan ommaviy kattagonlar sababini anglab etishlari lozim.

Yoshlarimiz shu narsalarni aniq-ravshan bilib olishlari lozimki, katagon yillari siyosati, eng avvalo, o'zbek xalqining ziyolilari-o'qituvchilari, omillari, madaniyat va san'at arboblari qarshi qaratilgan edi.

Buning o'z sabablari mavjud edi, chunki, ziyolilar millatni o'yg'otish, tarbiyalash, milliy o'zlikni anglash jamiyata'zolarida tarixiy xotirani tiklashda asosiy rol o'ynar edi. Shuning uchun xam katagon yillarida millat manfaatini, ozodli, xo'rlikni tarannum etgan xar qanday shaxsga nisbatan turli bo'htonlar uyushtirilar va ular yo'q qilinib yuborilar edi.

“Qosimovchilik”, “O'n sakkizlar guruxi”, “Inog'omovchilik” kabi g'irt uydirmadan iborat kompaniyalar aynan o'sha maqsadlarda tashkil etilgan edi.

O'zbekistonning tarixchi olimi B.Soliev xam Vatan, millat tirixini o'rganishga, tarix fanining rivojlanishigamunosib xissa qo'shgan olimlardan xisoblanadi.

“O'rta Osiyo tarixi”, “Buxoro tarixi”, “Mang'itlar saltanati davrida Buxoro o'lkasi”, “O'zbekiston tarixi XV-XIX asrining yarmi” kabi asarlar, ko'plab ilmiy maqolalar muallifi bo'lgan B.Solievning xalqning milliy o'zligini anglash, tarixiy xotirani tik yo'lidagi bu xarakatlari tufayli uni “xalq dushmani” deb ayblanadi. U katagon qurboni bo'ladi.

O'sha yillarda oliy o'quv yurtlari talabalarining “siyosiy tozaligi”ni tekshiradigan Oliy o'quv yurtlarini tozalash bo'yicha maxsus markaziy komissiya faoliyat ko'rsatgan. Xar bir oliy yurtida mazkur komissiyaning bo'limlari kelib chiqishi mexnatkash bo'lmagan, mulkdor sinfga taaluqli bo'lgan talablarini “fosh” qilish va ularni institut, universitetlaridan chetlantirish kabi vazifalarni bajarganlar.

Xuddi shunday xolat jtimoiy xayotning barcha soxalarida kuzatilgan. “Guruxbozlik”ni fosh etish, “xalq dushmanlari”ni topish, ularni jazolash sovet mustabid tuzumining asl moxiyatini tashkil etardi.

Ziyolilarni qatag'on va qatl qilish millatning o'zligini anglash jarayonini yo'q qilishga qaratilgan edi. 1936 yilning oxiridan 1940 yilgacha respublika bo'yicha 5758 nafar ziyoli-yozuvchilar, olimlar, raxbarlar, madaniyat, san'at arboblari qamoqqa olindi. Ularning 4811 nafari otib tashlandi [3,40].

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th November - 2024

ISSN: 2835-396X

Website: econferenceseries.com

1937-1939 yillarda jami 41 ming kishi qamaldi. Ularning 37 ming nafari jazolandi, 6970 nafari otildi [4].

Mamlakatimizning uzoq va yaqin tarixiga nazar tashlar ekanmiz, mustaqillik va ozodlik tushunchalari xalqimiz uchun doimo eng muqaddas bo'lganini ko'rishimiz mumkin.

Tom ma'noda mustaqillik uchun kurash Islom Karimov respublikamizning birinchi raxbari etib saylanganidan so'ng boshlangan edi. O'zbekistonning birinchi raxbari Islom Karimovning o'sha davrdagi sobiq markaz tomonidan qilingan tahdidlarga qaramasdan, mustaqillik yo'lida mardona xarakter olib borishi mamlakatimiz va xalqimiz milliy manfaatlariga ustuvor ahamiyat berishi ilmiy asoslangan reja asosida istiqbol sari ulkan jasorat bilan qadam tashlashi o'z natijalarini berdi. Bunda uch jihatga alohida ahamiyat berishimiz, yoshlarimiz bularni chuqur o'rganish lozimligini qayd etish maqsadga muvofiqdir:

- 1) 1989 yil 21-oktyabrda o'zbek tiliga Davlat tili maqomining berilishi;
- 2) O'n ikkinchi chaqiriq O'zbekiston SSR Oliy Sovetining birinchi sessiyasida Sobiq Ittifoqda birinchi bo'lib O'zbekiston Prezidentlik boshqaruvining tavis etilishi va, shunga asosan, 1990 yil 24 martda Islom Karimovning O'zbekiston SSRning Birinchi Prezidenti etib saylanishi;
- 3) 1990 yil 20 iyunda O'zbekiston Oliy Soveti tomonidan Mustaqillik deklaratsiyasining qabul qilinishi.

Xulosa qilib aytganda, bular O'zbekistonning mustaqillik sari tashlangan buyuk amaliy qadamlar edi. Ushbu tarixiy haqiqatni anglash, shubxasiz, xalqimiz, ayniqsa, yoshlarimiz ongida g'urur iftixor, vatanparvarlik tuyg'ularini kamol toptirishda muxim rol o'ynaydi. Yoshlarimiz mustaqillik tarixi kurashlar tarixi ekanini anglab, uni qo'lga kiritish xalqimizning asriy orzusi bo'lganini chuqur xis etar ekan, shundagina mustaqillikning tom ma'nodagi qadr-qimmatini, nufuzini tushirib etishlari mumkin.

Adabiyotlar ro'yxati

1. Karimov I. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch.- T. Ma'naviyat 2008. 120-bet.
2. Karimov I. “O'zbek xalqiga tinchlik, omonlik kerak” T. “O'qituvchi”- nashriyot matbaa ijodiy uyi – 2013. 44-bet.
3. Uzaqov X. O'zbekistonda mustaqillik uchun kurash tarixi. (1990-1940 yillar). Avtoreferat – Toshkent. 1996. 40-bet.
4. “Pravda Vostoka” gazetasi. 1991 yil 15 sentyabr.

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th November - 2024

ISSN: 2835-396X

Website: econferenceseries.com

5. Aripova, Z. S. Informatizing society as one of the reasons for creating a global society / Z. S. Aripova, A. A. Aysachev // Экономика и социум. – 2021. – No 4-1(83). – P. 62-65.
6. Aripova, Z. S. Cultural traditions: their essence and structure / Z. S. Aripova // Экономика и социум. – 2020. – No 5-1(72). – P. 16-19.
7. Aripova, Z. S. Essence and life meaning of world view / Z. S. Aripova // Экономика и социум. – 2020. – No 11(78). – P. 78-81.
8. Aripova, Z. S. Philosophy as a unity of scientific and non-scientific knowledge / Z. S. Aripova // Экономика и социум. – 2022. – No 3-2(94). – P. 46-49. – EDN MIJHSE.
9. Арипова З. . (2023). ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ ФИЛОСОФИИ В СОВРЕМЕННЫЙ ПЕРИОД. Международный бюллетень прикладной науки и технологий, 3(9), 460 –462. Получено с <https://researchcitations.com/index.php/ibast/article/view/2710>.

E- Conference Series

Open Access | Peer Reviewed | Conference Proceedings

E- CONFERENCE
SERIES